

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הממשלה: היבטים במשפט ומימשל - 62607

תאריך עדכון אחרון 23-10-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' שמעון שטרית

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Shimon.shetreet@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הסמינריון יעסוק בהסדרה המשפטית של הממשלה בחוק יסוד: הממשלה והדינים האחרים החלים על הממשלה. הדיון יהיה במסגרת עיון ולימוד עבודת הממשלה וסמכויותיה בסביבת משטר פרלמנטרי תוך עריכת השוואה עם מעמד הרשות המבצעת ותפקודה בשיטת משטר נשיאותי. תשומת לב מיוחדת תינתן לניתוח מעמדו החוקתי והפוליטי של ראש ממשלה כראש הרשות המבצעת. במסגרת הקורס יתקיימו דיונים באירועים המתמקדים בסוגיות שונות של תפקוד הממשלה וסמכויותיה וכן יוזמנו מרצים אורחים שיציגו הרצאות בתחומי נושאי הסמינריון.

הסמינריון יעסוק בחוק יסוד: הממשלה, על שיטת הבחירות שהוא קובע, ועל הסדרי היסוד הקבועים בפעולתה של הרשות המבצעת בישראל. בין היתר, יידונו בסמינריון סוגיות אלה: מעמדו החוקתי של חוק יסוד: הממשלה וחוק הממשלה; השינויים במעמד הרשות המבצעת במשטר החוקתי הרפורמות שהונהגו במהלך השנים, המנהג החוקתי בפעילות הממשלה; מעמד וכשירות ראש הממשלה; שרים וסגני שרים; הסכמים קואליציוניים; כניסת הממשלה לכהונתה; סיום כהונת הממשלה; ממשלת מעבר; כהונת ראש הממשלה; שרים, סגני שרים, וסיום כהונתם; יחסי הגומלין ראש הממשלה-ממשלה-שר - סגן שר; הממשלה ומערכות הסמכה בממשל (הפעלת סמכויות במקביל, העברת סמכויות, אצילת סמכויות, נטילת סמכויות); הסמכויות השיוריות של הממשלה; מנגנון אי האימון בכנסת, מצב חרום; תקנות שעת חרום; סמכויות הממשלה בנושאי בטחון, סמכויות מלחמה וחוק יסוד: הצבא; סמכויות הממשלה בנושאי משק וכלכלה; סמכויות הממשלה בנושאי יחסים בינלאומיים וכריתת אמנות; יחסי הגומלין ממשלה-כנסת; יחסי הגומלין ממשלה-בית המשפט העליון; ביקורת שיפוטית על פעולות הממשלה.

מטרות הקורס:

להקנות ידע וכלי חשיבה בתחום עבודה הממשלה במישור המשפטי והממשל בדגש על ערכי יסוד ועקרונות יסוד של משטר דמוקרטי ליברלי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הבנה מעמיקה של עבודת הממשלה בהיבט הממשלי והמשפטי.

דרישות נוכחות (%) :

10 מתוך 100

שיטת ההוראה בקורס: בפתיחת הסמינריון יתקיימו מספר שיעורי מבוא, ללימוד יסודות הסוגיה. לאחר פרק זמן מה, יעסקו התלמידים בעבודה על נושאי המחקר שייבחרו על ידם בפגישה הראשונה והשנייה מתוך רשימת נושאים שתחולק לתלמידים. לאחר מכן, לפי לוח זמנים שיימסר, התלמידים יתבקשו להכין ראשי פרקים ורשימת ביבליוגרפית להרצאתם, אשר תימסר למרצה ולחבריהם לסמינריון לפחות שבוע לפני תחילת ההרצאות שבהם יציגו התלמידים את עבודותיהם. העבודות בכתב יוגשו בתוך פרק זמן של עד שלושה חודשים מיום סיום השיעורים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

הסמינריון יעסוק בחוק יסוד: הממשלה, על שיטת הבחירות שהוא קובע, ועל הסדרי היסוד הקבועים בו לפעולתה של הרשות המבצעת בישראל. בין היתר, יידונו בסמינריון סוגיות אלה: מעמדו החוקתי של חוק יסוד: הממשלה וחוק הממשלה; השינויים במעמד הרשות המבצעת במשטר החוקתי הרפורמות שהונהגו במהלך השנים, המנהג החוקתי בפעילות הממשלה; מעמד וכשירות ראש הממשלה; שרים וסגני שרים; הסכמים קואליציוניים; כניסת הממשלה לכהונתה; סיום כהונת הממשלה; ממשלת מעבר; כהונת ראש הממשלה; שרים, סגני שרים, וסיום כהונתם; יחסי הגומלין ראש הממשלה-ממשלה-שר - סגן שר; הממשלה ומערכות הסמכה בממשל (הפעלת סמכויות במקביל, העברת סמכויות, אצילת סמכויות, נטילת סמכויות); הסמכויות השיוריות של הממשלה; מנגנון אי האימוץ בכנסת, מצב חרום; תקנות שעת חרום; סמכויות הממשלה בנושאי בטחון, סמכויות מלחמה וחוק יסוד: הצבא; סמכויות הממשלה בנושאי משק וכלכלה; סמכויות הממשלה בנושאי יחסים בינלאומיים וכריתת אמנות; יחסי הגומלין ממשלה-כנסת; יחסי הגומלין ממשלה-בית המשפט העליון; ביקורת שיפוטית על פעולות הממשלה.

חומר חובה לקריאה:

חומרי קריאה:

- ס' 38-41 לחוק יסוד: הממשלה.
- בג"ץ 6057/99 מ.מ.ט. מטה מותקפי טרור נ' ממשלת ישראל, תק-על (3)99, 284.
- חוק יסוד: הצבא.
- דין וחשבון ועדת החקירה הממלכתית, מלחמת יום הכיפורים (ועדת אגרנט) תשל"ה, בעמודים 25-26.
- מ' הופנונג, ישראל בטחון המדינה מול שלטון החוק, נבו הוצאה לאור (1994), בעמוד 260.
- אייל נון, "המגבלות החוקתיות על הצבא בישראל" משפט וצבא 13 (תשנ"ט) 79.
- ש' שטרית, "דמוקרטיה במצבי מלחמה בישראל: המסגרת המשפטית באספקלריה פרקטית", ש' סטמפלר (עורך), אנשים ומדינה: החברה הישראלית, משרד הבטחון - ההוצאה לאור (תל אביב, 1989), 158.
- ש' שטרית, "חקיקת חירום בישראל לאור הצעת חוק יסוד: החקיקה" משפט וממשל א (תשנ"ג) 433.
- ה' קלינגהופר, "על תקנות שעת חירום בישראל" ספר יובל לפנחס רוזן (תשכ"ב) 86.
- S. Shetreet, "The Gray Area of War Powers: The Case of Israel", 45 Jerusalem Quarterly Review 27 (1988).
- P. Elman, "Basic Law: The Army", 2 Israel Law Review 232 (1977).
- D. Horowitz, "Strategic Limitations of 'Nations in Arms' ", 13 Armed Forces And Society 277 (1987).
- W. M. Treanor, "Fame, the Founding, and the Power to Declare War", 22 Cornell L. Rev. (1997) 695.
- צ' הדר, "סמכותם הפיקודית של ראש המטה הכללי ושר הבטחון כלפי צה"ל", הפרקליט לא 219 (1978).
- בג"צ 2994/90 פורז נ' ממשלת ישראל פ"ד מד (3) 316

ביבליוגרפיה:

מבוא: המערכת הפוליטית בישראל

- גל-נור ובלאנדר, המערכת הפוליטית בישראל, עמ' 209 - 262.

- חוק יסוד: הממשלה (2001) (סעיפים נבחרים).
- תקנון לעבודת הממשלה (סעיפים נבחרים).
- בג"צ 3895/96 עו"ד יעקב טל נ' ולראשות הממשלה ו-28 אח', פ"ד נ(3) 45.
- הר-זהב, רענן. העלאת אחוז החסימה (תיקונים קונסטיטוציוניים), המשפט, 1: 22.
- א' בנדור, נגד ביטול הבחירה הישירה של ראש הממשלה, משפט וממשל, 4:11.
- איל גבאי, שינוי רטרוספקטיבי בחוק יסוד: הממשלה - חוקתיותו, הפרקליט, מ"ד 151-176.
- לין, אוריאל. תשתית לחוקה כתובה בישראל המשפט א' 81.
- רובינשטיין, אליקים. חוק-יסוד: הממשלה במתכונתו המקורית - הלכה ומעשה, משפט וממשל, 3: 571.
- ש' שטרית, "ארבעים שנה למשפט החוקתי: התפתחויות בידי חוקה - סוגיות נבחרות", משפטים יט (1988), 573.
- ר' גבזון, "ארבעים שנה למשפט החוקתי", משפטים י"ט, 617.
- החלטת הכנסת בעניין חוקת המדינה (פשרת הררי).

- משטרים דמוקרטיים; מבט משווה; האפשרות לשינוי השיטה בישראל
- שולמית ברנע, שוריק דריישפיץ ומתן שקרנסקי "המלצות לתיקון שיטת הממשל ותכנית פעולה" הפורום לתיקון שיטת הממשל (המכון הישראלי לדמוקרטיה 12.02.11).
 - מבנה ממשלות: סקירה משווה, כתיבה ליאור בן דוד, הכנסת, מרכז המחקר והמידע יולי 2007
 - ד' ליבאי, א' לין, י' צידון, א' רובינשטיין, שינוי שיטת הממשל בישראל (הצעה משותפת של ארבעת חברי-הכנסת לחקיקת חוק יסוד: הממשלה), ספטמבר 1990.
 - "שינוי שיטת השלטון בישראל", המכון לתכנון מדינות ביחסי ישראל והתפוצות, מאי 1989.
 - A. Maoz, *The System of Government in Israel*, T.A. Univ. Studies in Law, vol.8, p.9.
 - R. Y. Hazan, "Presidential Parliamentarism: Direct Popular Election of the Prime Minister, Israel's New Electoral and Political System" 15 *Electoral Studies* (1996) p. 21-37.
 - R. HAGUE & M. HARROP, *COMPARATIVE GOVERNMENT AND POLITICS: AN INTRODUCTION*, chap. 12: The political executive, pp. 202 - 218 (4th ed. 1998).
 - גדעון דורון ומעוז רוזנטל "דו"ח ועדת משנה: ייצוגיות במשטרים נשיאותיים וחצי נשיאותיים" דו"ח ועדת נשיא המדינה לבחינת מבנה הממשל 100-101, 107-108 (2007), זמין ב: http://www.ceci.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/dohvana.pdf.
 - S. G. Calabresi, *The Virtues of Presidential Government: Why Professor Ackerman is Wrong to Prefer the German to the U.S. Constitution*, 18 *CONST. COMMENTARY* 51, 56 (2001).
 - ANDREW KNAPP & VINCENT WRIGHT, *THE GOVERNMENT AND POLITICS OF FRANCE*, 47-63 (4th ed., 2001).

- מקום מושב הממשלה, משמעות הצהרת אמונים ופיזור הכנסת
- חוק יסוד: הממשלה, ס' 2, 13(ד), 14, 29.
 - חוק יסוד: ירושלים בירת ישראל, ס' 1, 2, 5.
 - ה"פ (י-ם) 202/98 אולפני הבירה נ' חברת החדשות, תק-מח 198(1), 1893.
 - חוק יסוד: הכנסת.
 - חוק יסוד: השפיטה.
 - א' רובינשטיין, "חוק יסוד: הממשלה במתכונתו המקורית - הלכה למעשה", משפט וממשל ג' 571 (1996).

- ק' קליין, "על ההגדרה המשפטית של המשטר הפרלמנטרי ועל הפרלמנטריזם הישראלי" משפטים ה, עמ' 308 - 339.
- בג"צ 73/85 - סיעת "כך" נ' שלמה הלל - יושב-ראש הכנסת, פ"ד לט (3) 146.

כשירות שרים לכהונה; סמכויות ואצילתן

- ס' 16(ב) ו-31(א) לחוק יסוד: הממשלה.
- בג"צ 653/79 אברהם עזריאל ו-4 אח' נ' מנהל אגף הרישוי, פ"ד לה (2) 85, 96.
- בג"צ 170/81 - סלמאן סלמה נ' אניס מחמוד, פ"ד לו (2) 440, 433.
- בג"ץ 3094/93 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז (5) 404, עובדות, ועמ' 421-426, 428-430 (1993)
- בג"ץ 4267/93 אמיתי - אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז 441, עובדות, ועמ' 456-461, 465-474 (1993).
- בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה, פ"ד נז (6) 817, עובדות, ועמ' 861-863, 930-931, 943-946 (2003).
- בג"ץ 8192/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה, פ"ד נט (3) 145, עובדות, ועמ' 155-156, 167-175, 181-182, 184-187 (2005).
- בג"צ 4031/94 - ארגון "בצדק" ואח' נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מח (5) 4.
- בג"צ 621/76 זלמן סגל נ' ממשלת ישראל ו-3 אח', פ"ד לא (2) 8.
- בג"צ 2303/90 - אלי פיליפוביץ נ' משרד המשפטים - רשם, פ"ד מו (1) 424.
- בג"צ 297/82 - עזרא ברגר ו-4 אח' נ' שר הפנים, פ"ד לז (3) 43.
- ז' טריינין, "הפסקת כהונתו של שר בממשלה", הפרקליט ל"ב, 147.
- הועדה הציבורית לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה הצעת כללי אתיקה לשרים (2007), זמין ב: <http://www.il.co.ynet/articles/00-L,0,7340/html.3483732>

הליך פלילי נגד ראש הממשלה

- חוק יסוד: הממשלה, ס' 6, 17, 18, 19-24, 26-27.
- בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה, פ"ד נז (6) 817, עובדות, ועמ' 832-834, 850-855, 904-908, 937-938 (2003).
- בג"ץ 8192/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה, פ"ד נט (3) 145, 161-162, 176-177, 186 (2005)
- הועדה הציבורית לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה הצעת כללי אתיקה לשרים (2007), זמין ב: <http://www.il.co.ynet/articles/00-L,0,7340/html.3483732>

היחס בין הסכמים פוליטיים והפעלת הסמכות

- חוק יסוד: הממשלה, ס' 22(ב).
- חוק הממשלה, התשס"א-2001, ס"ח 178, סעיפים 1-2.
- חוק המעבר, תשי"ט-1949, ס' 11(ז).
- הסכם קואליציוני לכינון הממשלה ה-33 למדינת ישראל, בין סיעת הליכוד לסיעות יש עתיד, הבית היהודי והתנועה (קישור)
- מסקנות ועדת טל בנושא גיוס בני ישיבות (קישור)
- בג"ץ 1635/90 ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה, פ"ד מה (1) 749, 760-765, 774-775, 786-792 (1991).
- בג"צ 2285/93 - אוסי נחום נ' גיורא לב ו-6 אח', פ"ד מח (5) 632.
- בג"צ 1601/90 שליט נ' פרס, פ"ד מד (3) 353.
- בג"ץ 5261/04 פוקס נ' ראש הממשלה, פ"ד נט (2) 468, 446.
- בג"ץ 5364/94 ולנר נ' יו"ר יושב ראש מפלגת העבודה הישראלית, פ"ד מט (1) 758, 776-781.

- 805-807, 823-829 (1995).
- ע"א 6490/97 אלחג' נ' אבו עקל, פ"ד נג (2) 49 (1999).
 - עע"מ 5042/01 זיד נ' פארס, פ"ד נו (3) 865.
 - בג"צ 5079/90, ח"כ צ'רלי ביטון נ' ראש הממשלה י' שמיר, פ"ד מה (2), 827.
 - בג"ץ 306/05, 542/05 סיעת המפד"ל בכנסת נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 21.8.2005).
 - בג"ץ 8921/07 מפלגת האיחוד הערבי נ' זכור
 - נילי כהן "ההסכם הפוליטי" המשפט א 59 (1993)
 - יצחק זמיר "חוזים פוליטיים" ספר לנדוי כרך שני 779 (1995)
 - אריאל בנדור "דינו של הסכם פוליטי" משפט וממשל ג 297 (1995)
 - דן קורן זמן באפור: ממשלות האחדות הלאומית 1984-1990, זמורה ביתן 1994 (לבנון, תוכנית כלכלית, סכסוך טאבה, פרשת השב"כ, התנחלויות, תהליך השלום) עמ' 139-151, (פרשת פולרד, פרויקט הלביא, האינתיפאדה הראשונה, התנחלויות, תהליך השלום) עמ' 179-193.

הסמכות השירות של הממשלה

- חוק יסוד: הממשלה, ס' 1, 32.
- מרגית כהן, סמכויות כלליות של הרשות המבצעת (תשס"ג-2002).
- בג"ץ 2918/93 עיריית קריית גת נ' מדינת ישראל, פ"ד מז (5) 836 (1993).
- בג"ץ 8600/04 שמעוני נ' ראש הממשלה, פ"ד נט (5), 673 (2005).
- בג"ץ 11163/06 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, עובדות, ופסק דינו של המשנה לנשיא חשין (פורסם בנבו, 27.02.2006).
- בג"צ 2632/94 - דגניה א' נ' שר החקלאות ו-5 אח', פ"ד נ (2) 718.

סמכות ראש הממשלה ובין סמכות זו לסמכות ראש הרשות המבצעת ברשות המקומית

- חוק יסוד: הממשלה: סע' 1, 3, 4, 5 (א), 14, 19, 20, 28, 29.
- חוק יסוד: הכנסת: סע' 36א.
- פקודת העיריות [נוסח חדש]: סע' 24א (א), 25, 126 (א)-(ב), 141, 142, 143 א, 143 (א), 206 (ב1) (1).
- תא (י-ם) 3633/05 שבו נ' דוגה (טרם פורסם, 25.02.08)
- בשא (ת"א) 22803/02 קיבוץ רמת הכובש נ' ראש העירייה (טרם פורסם; 19/12/02)
- תא (ראשל"צ) 1671/03 חזן נ' עיריית חולון (טרם פורסם; 20/06/06)
- תא (פ"ת) 4890/05 א. אורן פיתוח ואספלט בע"מ נ' עיריית טייבה (טרם פורסם; 10/09/08).
- אהוד פוקס, נפילים או נפלים: מבחנים בקבלת החלטות לראשי ממשלות ישראל מ 1948 ועד 2008, הוצאת סער 2008.
- D.Korn, *The Presidentialization of Politics: The Power and Constraints of the Israeli Prime Minister* University of Maryland, Institute of Israel Studies, research paper 2, March 2010 (link)

מגבלות על שרים לאחר סיום הכהונה

- חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תשכ"ט-1969
- הוועדה הציבורית לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה הצעת כללי אתיקה לחברי הממשלה, זמין ב: <http://www.il.co.ynet/articles/00-L,0,7340/html.3483732>
- חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951, ס' 14
- הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1907, מיום 15 במאי 1996
- משרד המשפטים, מחלקת ייעוץ וחקיקה, בחירתו של השר שלום שמחון לתפקיד יושב ראש הקרן הקיימת בישראל (חוות דעת מיום 6 בדצמבר 2010).

-
- הפרדת רשויות: מחוקקת - מבצעת - שופטת
- מנחם הופנונג, סמכות, עוצמה והפרדת רשויות - ביקורת שיפוטית בישראל בפרספקטיבה השוואתית משפטים כ"ח 211.
 - בג"צ 306/81 שרון נ' וועדת הכנסת פ"ד לה (4) 118
 - ב' נויברגר כנסת מול ממשלה (1998).
- מצב החרום ותקנות שעת חירום; חוק יסוד: הצבא; מלחמה
- ש' שטרית, "חקיקת חירום בישראל לאור הצעת חוק יסוד: החקיקה" משפט וממשל א (תשנ"ג) 433.
 - ה' קלינגהופר, "על תקנות שעת חירום בישראל" ספר יובל לפנחס רוזן (תשכ"ב) 86.
 - ש' שטרית, "דמוקרטיה במצבי מלחמה בישראל: המסגרת המשפטית באספקלריה פרקטית", ש' סטמפלר (עורך), אנשים ומדינה: החברה הישראלית, משרד הבטחון - ההוצאה לאור (תל אביב, 1989), 158.
 - S. Shetreet, "The Gray Area of War Powers: The Case of Israel", 45 Jerusalem Quarterly Review 27 (1988).
 - P. Elman, "Basic Law: The Army", 2 Israel Law Review 232 (1977).
 - D. Horowitz, "Strategic Limitations of 'Nations in Arms' ", 13 Armed Forces And Society 277 (1987).
 - W. M. Treanor, "Fame, the Founding, and the Power to Declare War", 22 Cornell L. Rev. (1997) 695.
 - צ' הדר, "סמכותם הפיקודית של ראש המטה הכללי ושר הבטחון כלפי צה"ל", הפרקליט לא 219 (1978).
 - א' נון, "המגבלות החוקתיות על הצבא בישראל" משפט וצבא 13 (תשנ"ט)
 - בג"צ 2994/90 פורז נ' ממשלת ישראל פ"ד מד (3) 316
- סמכויות הממשלה בנושאי יחסים בינלאומיים וכריתת אמנות
- ש' שטרית "המנהג במשפט הציבורי", ספר קלינגהופר על המשפט הציבורי (בעריכת י' זמיר) 375 (1993).
 - ד. אבן, "מעמדו של המנהג בתחום המשפט הציבורי - בעקבות דו"ח ועדת אגרנט", משפטים ז' (תשל"ה - תשל"ו) 201 (1976).
 - ש' שטרית, "תפקיד הכנסת בכריתת אמנות", הפרקליט לו 349.
 - בג"צ 5167/00 וייס ואח' נ' ראש הממשלה (טרם פורסם).

ספרים:

- א' ברק פרשנות במשפט: פרשנות חוקתית נבו הוצאה לאור (ירושלים, תשנ"ד)
- י' דותן הנחיות מנהליות תשנ"ו.
- ב' ברכה משפט מנהלי 1995
- א' רובינשטיין וב' מדינה המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל

- רשויות הפרדת - (א כרך 1996) o
- הממשלה חברי של אחריותם; [19 פרק] והתפטרותה הרכבה, הממשלה הרכבת - (ב כרך 1996) o
- [פרק 20]; סמכויות הממשלה על פי חוק [פרק 21]; היועץ המשפטי לממשלה [פרק 22]; סמכויות שלא על-פי חוק מפורש [פרק 23]; חקיקת משנה ותקנות שעת חירום [פרק 24].
- צ' ה' פריצ'ט החוקה האמריקאית - החוקה, תולדותיה ופירושה (1982) - החוקה, מהו ממשל חוקתי, עיקרי הקונפדרציה, ועידת החוקה, אשרור, פירוש ותיקון, השיטה הפדרלית, הקונגרס וסמכויות פדרליות, הנשיא (תפקיד, מגבלות הסמכות המבצעת, מינוי, בחירה וכיו"ב).
 - ג' יעקובי הממשלה (1980).
 - דפנה ברק-ארז משפט מנהלי (2010).
 - י' זמיר הסמכות המנהלית
- שרים, הממשלה, רשויות הפרדת, החוק שלטון - (א כרך, 1996-ו"תשנ"ו) o
- סמכויות נטילת, סמכויות אצילת - (ב כרך, 1996-ו"תשנ"ו) o
- ז' סגל, דמוקרטיה ישראלית- עיקרים חוקתיים במשטר מדינת ישראל (תל אביב, תשמ"ח - 1988).
 - ג' אלון, בחירה ישירה: המאבקים והדרמה אשר הולידו בישראל את הבחירה הישירה של ראש הממשלה (תל אביב, תשנ"ו - 1995).
 - ב' נויברגר, כנסת מול ממשלה (האוניברסיטה הפתוחה, תשנ"ח - 1998).
 - ועדת החקירה הממלכתית- מלחמת יום הכיפורים- דין וחשבון
 - ועדת החקירה לחקירת האירועים במחנות הפליטים בביירות - דין וחשבון, מ' אלון, מ' בן זאב, א' ברק, נ' ליפשיץ, מ' לנדוי (עורכים), ספר יצחק כהן, פפירוס (תל אביב, 1989), 119.
 - מ' קרמניצר וא' בנדור, "פירוש לחוקי היסוד- חוק יסוד: הצבא", יצחק זמיר (עורך), המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי ומיכאל סאקר, תש"ס - 2000.
 - א' אריאן, הרפובליקה הישראלית השניה (חיפה, תשנ"ז - 1997).
 - א' דיסקין, טיפולוגיה של משטרים דמוקרטיים מערביים (ירושלים, תשנ"ה - 1994).
 - אריאן אשר, הרפובליקה הישראלית השנייה: פוליטיקה ומשטר בישראל, אוניברסיטת חיפה, זמורה - ביתן, 1997.
 - א' רובינשטיין ור' הר-זהב, חוק-יסוד: הכנסת (פירוש לחוקי היסוד, י' זמיר עורך, תשנ"ג), 91
- R. Hague & M. Harrop, *Comparative Government and Politics: an introduction* (4th ed., London, 1998).
 - Y. Meny & A. Knapp, *Government and Politics in Western Europe - Britain, France, Italy, Germany* (3rd ed, Oxford, 1998)
 - P. P. Craig *Administrative Law* (London, 4rd ed., 1999) - *Parliament and the Executive, Agencies, Administrative diversity and the restructive of governament.*
 - B. L. Jones and K. Thompson *Garner's Administrative Law* (London, 8th ed., 1996).
 - De-Smith, *Judicial Review of Administrative Action* (5th ed., by Woolf and Jowell, 1995).
 - W. Wade and C. Forsyth, *Administrative Law* (Oxford, 7th ed., 1994).
 - P.L. Strauss et al., *Gellhorn and Byse's, Administrative Law - Cases and Comments* (9th ed., 1995, Foundation Press).
 - W. M. C. Gummow *Change and Continuity: statute, equity and federalism* (Oxford, 1999).
 - M. Grodzins *The American System: A New View of Government in the United States* (Chicago, 1966).
 - P. Hay *The United States Federal System: Legal Integration in the American Experience* (Milano, 1982).
 - M. H. Redish *The constitution as political structure* (New York, 1995).
 - M. Foley and J. E. Owens *Congres and the Presidency Institutional Politics in a*

-
- Separated System (Manchester, 1996).
- R. Brazier *Constitutional Practice* (Oxford, 2nd ed., 1994).
 - E. S. Griffith *The American System of Government* (Washington, 4th ed., 1965).
 - M. M. Feeley and S. Krislov *Constitutional Law* (Glenview, 2nd ed., 1990).
 - S.E. Finer, V. Bogdanor & B. Rudden, *Comparing Constitution* (Oxford, 1995)
 - E. C. S. Wade & A. W. Bradley, *Constitutional and Administrative Law* (12th ed. by A. W. Bradley & K. D. Ewing, London, 1998)
 - S. A. De Smith, *Constitutional and Administrative Law* (8th ed. by R. Razier, London, 1998).
 - D. P. Currie, *The Constitution of the Federal Republic of Germany* (Chicago, 1994)
 - M. Donovan, "The Politics of Electoral Reform in Italy" *16 International Political Science Rev.*(1995) p 47-64.
 - Thompson, *Textbook on Constitutional & Administrative Law* (2nd ed., 1995)
 - C. Turpin, *British Government and the Constitution*, (3rd ed., London, 1995)
 - T.C.Hartley, J.A.Griffith, *Government and Law* (London, 1975)
 - A.H.Birch, *The British System of Government* (London, 1973)
 - S.De Smith, *Constitutional and Administrative Law* (7th ed., 1994)
 - A.Wildavsky, N.W.Polsbky, *American Governmental Institutions* (Chicago, 1968)
 - *Cabinets and Counselors: The President and the Executive Branch* (Washington, D.C. 1989)
 - . R.Blanpain, *International Encyclopaedia of Laws: United States* (Boston, 2000)
 - Jones, G.W. (ed), *West European Prime Ministers' in West European Politics* (a Special Issue) vol. 14, April 1991 (2), pp.1-24
 - Elgie, R. *Political Leadership in Liberal Democracies*, Macmillan 1995, pp. 1-24 & 191-210
 - Poguntke, T, & Webb P, *The Presidentialization of Politics: A Comparative Study of Modern Democracies*, Oxford Univ. Press, 2005, Ch. 1 pp.1-25.
 - Helms L., *Presidents, Prime Ministers and Chancellors: Executive Leadership in Western Democracies*, Palgrave Macmillan 2005, Ch. 1 pp. 3-23.
 - Goetz, K.H. *Power at the Center: the Organization of Democratic Systems in Paul M. Heywood, Erik Jones, Martin Rhodes and Ulrich Sedelmeier (eds) Developments in European Politics*, Basingstoke: Palgrave Macmillan 2006, 73-96.
 - O'Malley, E., *The Power of Prime Ministers: Result of an Expert Survey*, *International Political Science Review* (2007), vol 28. No. 1, pp. 7-27.
 - *House of Commons, Political and Constitutional Reform Committee: The Role and powers of the Prime Minister, Written Evidence* (by 20 academics and politicians) July 2011

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %

מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 20 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %

מידע נוסף / הערות: